

NEOLIBERALISMOA ZERTAN DEN. HURBILKETA SAIOA

MODULUAREN PROGRAMAKETA ETA HELBURUAK

Modulu honen garapenerako lansaio edo egun bakarra erabili beharko da, aldez aurretik koadernotxoa irakurrita ekartzea ezinbestekoa izanik; ezadostasunak azalduz, zalantzak plazaratuz -eta abar- eztabaidan parte hartzea bezain ezinbestekoa, hain zuzen.

Hona hemen moduluaren helburua: ideologiaren alderditik gure jardueran determinatzailea den gai bati buruzko ezagutza eztabaidaren bidez aurrera egitea. Izan ere, norberaren alor pertsonalean nahiz taldea garen aldetik ere, bietan, aurrera egingo badugu, Neoliberalismoa den piztiari gudua egiteko estrategia bat gauzatzen jakin beharko dugu, horretarako nahitaezkoa izanik gertaerak sustraitik ezagutzea.

Idazlea: Joselu Cereceda (Ekonomilaria)

Argitaratzailea: Ipar-Hegoa Fundazioa

aurkibidea

Sarrera

- 1.- Merkantilismotik Liberalismora
- 2.- Keynesianismoa
- 3.- Neoliberalismoa, edo jatorrira itzultzea
- 4.- Baina, ba al da merkatu-ekonomia inon?
- 5.- "Norberak zer merezi, huraxe dauka".
- 6.- Lan-merkatua
- 7.- Arazoa ez da langabezia, inflazioa baizik.
- 8.- Helburua: Ongizatearen Estatuaren eraispena.
- 9.- Neoliberalismoa eta bere ondorioak.

GALDEKETA

BIBLIOGRAFIA

SARRERA

Mundu mailan egun bizi dugun "gauzen egoera" honetara iristeko gizakiak zer egin duen eta egin duen hori zergatik egin duen ulertzearen egin dezakegun edozein ahaleginetan sartu baino lehen, kontutan izan beharko genuke, hasteko eta behin, aberastasunen jabe bilatzeko halako gogo grinatsu bat dela sistema menperatzaile hau gidatzen duena, menderik mende eta oso aspalditik. Bada, grina horrek berez dakar aberastasunak etengabe pilatzeko ahalegina, horretarako behar diren bitartekoak jarritz, batetik, eta pilakuntza horri oztopo egin edo areagotzea eragotz diezaiokeen guztiaren kontra joz, bestetik. Filosofia horri Sistema Kapitalista iritzi edo deitu izan zaio.

Horra hor gakoa, mendeetan zehar munduaren bilakaeran eragina izan duten gertaerak ulergarri egiten dizkigun gakoa, hain zuzen. Gertaera horietako batzuek aurrerapena ekarri dute, eta alde horretatik begiratura

nolabaiteko ongizatea edo aurrerabidea ekarri dute. Haatik, Sistemak, irabaziak pilatzeko premiak bultzatuta, teknologi-aurrerapenak behar dituelako izan da alderdi positibo hori gertatzea. Beste gertaera batzuek, gehienek, historia odolez eta oinazez bete dute.

Sistema hau, bere helburuei muga jarri edota eragozpen egin diezaiokeen zernahirekin aurrez aurre jarriz gero, kupidagabea da. Askotan ez da erraza izaten hura gidatzen duten ageriko buruak zein diren zehaztea ere. Beraz, hara hor hausnarketa sakona eragin beharko ligukeen datua.

1.- MERKANTILISMOTIK LIBERALISMORA.-

MERKANTILISMOA

Hasiera batean Sistemaren jatorrizko pilaketa-prozesua oso primarioa zen, logikoa ere badenez bestalde, eta merkatalgaien trukean zuen oinarria. Hala bada, erraz ulertzeko modukoa da haren hastapen teorikoak Teoria Merkantilista delakoan gauzatu izana, berori izanik Erdi Arotik aurrera eta Industria Iraultza etorri arte indarrean egon zen teoria.

Aipatu berri dugun aro historiko horretan produkzioa kontrolatzen zutenek -merkatariek gehien bat- bultzatu nahi zuten Estatu indartsua zen, eta merkataritzaren eta ekonomia osoaren erregulatzaileria eta atzerriko merkatalgaien sarrera kontrolpean jagon eta norberaren gaiak kanpoan saltzeko bidea errazteko gai zen bera.

Estatuari buruz zegoen irudia, aldiz, inongo idealik gabeko pentsamendu politiko batek taxutua zen eta, ondorioz, haren boterea baliabide, prozedura eta teknika materialetatik eratorritakoa zen erabat. Merkantilisten begietara txanpona eta merkatalgaia gauza bera dira, gauza bakarra eta, horrela ba, jende haientzat metal preziatuak aberastasunaren adierazkari hoberenak ziren. Estatuaren indar politikoa, ekonomikoa eta politikoa azken helburutzat hartzen zirenez gero, gizakiak helburu horietara iristeko bitarteko hutsak ziren, besterik ez. Filosofia horrek hor iraungo du Historian zehar luzaroan, hitz edergarri eta apaindura berriz mozorratua bada ere.

Aro horretan, kanpora ateratzekoak ziren merkatalgaien produkzioa bere goren graduraino bizkortu zen; aldi berean, eta esku-lana merketzea helburu, populazioaren hazkundera biziki akuilatu zen. Soldata eskasek eta haurren lanak produkzioari indar ematen ziotela esaten zen.

Merkataritzaren hedakuntzak produkzioaren arloan halako gehikuntza ederrak eragin zituen, gehikuntza horiek ohiko kanpo hazi ziren teknologiaren arloko aurrerapenei esker eta Industria Iraultza iritzi zitzaion haren ondorioz etorri zirelarik.

Merkantilistek aldarrikatu ohi zuten estatu-kontrol hark kanpora begira jarritako oztopo irmoak, bestalde, ordurako Sistemak behar eta nahi zuen merkataritza biziagoari begira eragozpen kaltegarri bilakatu zitzaizkion. Aro hura "berria" zen, eta Sistemak ere bere jarrera zuritzeko egoki letorkioken beste "teoria berri" bat behar zuen. Halaxe sortu zen Liberalismoa.

LIBERALISMOA

Teoria honek dioena sinestuz gero, Sistemak berak, inertzia hutsez, oreka-egoetara joateko joera luke, eta horrek mesede egingo lieke interes kolektiboari. Horrek halako batean lelo miragarria sortu zuen: "Laissez faire,

laissez passer. Le monde va de lui même", hitzez hitz esanda, "utz egiten, mundua berez doa-eta bere erroetan". Edo bestela esanda, gizabanakoek: enpresarioek, langileek, merkatariak, nekazariak,... beren interesak ahalik eta hobekien zaintzeko ahaleginean Sistema bere oreka osora eramango lukete, berezkotasun edo sen hutsez; eta orduan denok onuradun.

Merkatueta eskaintzaren eta eskariaren legearen barruko indarrek prezioak halako maila egoki batzuetara eramango lituzkete, non ekoizturiko guztiak erosleren bat izango bailuke; lanaren arloan aldiz, enplegua iraunkorra izango litzateke, soldatak eurak ere egokitu egingo liratekeenez gero. Gizabanakoaren askatasuna eta jabego pribatua, hara hor mundu berri horretako arau sakratu berriak, ukiezinak, garai hartako Biblia bilakatu eta harrigarriro arrakastatsua izan zen "Herrien abarastasuna" liburuaren egileak, Adam Smith-ek, idatzi zuenarekin bat.

Sistemak hedakuntza handiko urte batzuk bizi izan zituen, harik eta haren funtzionamenduari goitik beherakoa eman zion arte; goitik beherako horren izena "Depresioaldi Handia" da, eta gaitzaren eragile nagusiak zein izan ziren esatea ere komeni da: industri-gehiprodukzioa eta eskari ez-askia, antolaketaren kaosa edo anabasa eta botere guztia erosle eta saltzaile indartsu bakan batzuen eskuetan bildu izana (monopolioak), besteak beste. "Laissez faire" haren mundu zoriotsua goitik behera erori zen (1929). Bada, ezinbesteko zuten ideiak berriztatzea, egokiarazten jakitea.

2.- KEYNESIANISMOA.-

Sistemari "aske" irizten zitzaion, librea. Estatuari bere kontrolatzaile-papera berriz ematea derrigorrezkoa zen, ordea, Sistemaren irudia zaintzeko, bai, baina batez ere Sobiet Batasunak giza-multzoei halako garanti-sorta bat ematen zenez gero Kapitalismoak berak ere antzekoak eskaini beharra zeukalako, bestela ideologiaren arloan lekua gal zezakeen, eta nork jakin?, haren estabilitatea kolokan jar zitekeen. Sistema astintzen zuten gaitz nagusiak bi ziren, enplegu-eza eta gizarte-laguntza hain urria izatea, gogoan izan behar delarik, bestalde, Bloke Sozialista esaten zitzaion haretan langile klaseak bizi zuen egoaren aldean mundu kapitalistako gaitz horiek larriago bezala agertzen zirela.

Gaitz horiek era edo modu oso bikainean gainditu uste izan zituen Keynes-ek, 1936an argiratu zuen bere "Teoria orokorra diruaz, interesaz eta enpleguaz" liburuan, hain zuzen. Hark aldarrikatu zuenez, erabateko enplegua sortzearen alde Estatuak berak eman beharko zien lana langileei, gastu publikoaren bidez, hots, "beharrezkoa izenez gero lurrian zuloak egin eta zuloak berehala betez". Gakoa ez zetzan, haren ustez, lana merketuz eta enpresarioak langileak kontrata zitzaizen bultzatzean; gakoa guztiei lana emateko hainako ondasun- eta zerbitzu- eskaria sortaraztean zetzan. Egia da, bai, haren teoria hori liberala baino logikoagoa eta gizatiarragoa dena.

Keynes ezker muturreko erradikaltzat jo izan zuten, zeren eta gastuak egin zitezen proposatu baitzuen, etxegintzan, hezkuntzan, azpiegituretan, osasungintzan eta abar; eta horrez gainera lan merkatuaren marko erregulatzaile baten alde egin zuelako ere, gogoan hartzekoa izanik marko horren barruan sindikatuen zeregina esanguratsua zela. Aldi berean, zerga-sistemaren oinarria zuzeneko zergetan eta zerga progresiboetan jartzea aholkatu zuen; beraz, zenbat eta errenta handiagoa orduan eta zerga gehiago ordain zedin proposatu zuen. Horrela sortu zen Ongizatearen

Estatuaren teoria, hots, hiritarrei zerbitzu publiko, osasungintza, hezkuntza eta halakoez gainera populazio guztiari gutxienezko batzuk ere ematen zizkien estatua, gutxienezko horien artean desenplegu-laguntza, gutxienezko soldata eta... erabateko enplegua izango zuela agintzen ziena bera.

Nekez aurki zezakeen teoria egokiagorik garai hartako kapitalismoak. Bigarren Mundu Gerratearen ostean, aldiz, sistema hazkunde-biziko fase batean sartu zen, harik eta fase hori agortu zen arte, 1977an gertatu zena, hain zuzen. Bitartean, Sistemak bere baitakoak edo izaerazkoak dituen aldian aldiko krisialdiak bizi izan zituen, denak leunak. Haatik, urte horietan zehar Kapitalismoan bertan zein bere ekonomi ingurunean ere barne-aldaketak ari ziren gertatzen.

BLOKE SOZIALISTA DERITZONAREN GAINBEHERA

Behin Bloke Sozialista zeritzan haren gainbehera gertatuz gero, Kapitalismoak ez du aurrerantzean Ongizatearen Estatuaren premiarik ikusten, zeren eta horren sorrera ekarri zuten arrazoien arteko bat aipatu berri dugun bloke horretako Estatuaren menpeko aldeetan langileek bizi zituzten bizi-baldintzen antzekoak ematea baitzen. Ongizatearen Estatuaren eraispena edo suntsiketa hirurogeita hamarreko hamarkadan hasi zutela esan daiteke, garai horretan ekin baitzitzaion Gizarte Segurantzaren eta lan-merkatuaren erregulazioaren kontra erasotzeari.

Gobernuek gastu publikoa haztearen aldeko politiketan sartuta segitu zuten arren, harrez gero diru horiek ez ziren gehien bat produkzioa eta enplegua sortzeari buruz bideratzen. Haatik, kutxa publikoetako diruak espekulazio maniobretan erabiltzen hasi ziren, gero eta nabarmenago.

Gobernuek euren ekonomien gainean zuten kontrala gero eta ahulago bilakatzen ari zen, zeren eta konpainia transnazionalak merkatua, gero eta zabalago egiten ari zen merkatua hain zuzen, euren alde erabiltzeko gaitasunak eta botere monopolistikoak baitzituzten; gero eta sendoagoak gainera. Kontrolpean zituzten merkatuaren funtzionamenduaren sustraiak eta prezioen bilakaerak. Hala bada, Keynesen iritziz inflazioa zegoen, bai, baldin eta erabateko enplegu egoeran ondasun eskariak gora egiten bazuen, bestela ez. Halako egoera batean, ordea, eskariari erantzuteko asmoz produkzioan gora egitea ezinezkoa zenez, prezioek gora egiten zuten. Langabezia zegoelarik ezinezkoa omen zen inflazioa, zeren eta hori, langabezia, ondasunen eskariak gora egin eta aldi berean produzitzeko gaitasunak bere goia joa zuenean gertatzen omen zen; paroa egonik, beti omen zen posible produkzioaren hazkundera.

Bada, halako batean Keynesen teoria bete ezineko bilakatzen hasi zen, monopolio handiek, eskaintza eta eskariaren legearen "lege" teorikoetatik urrun, prezioetan igoerak eragiten baitzituzten. Bestela esanda, merkatua desagertu egin zen.

Ustegabeko gaitz horren diagnostikoa eman nahiz, hor agertu ziren Sistemaren teorikoak berez "ulertezina" zen fenomeno bat aipatuz: stangflazioa. Izen ilun horren bidez adierazi zuten aldi bereko langabezia eta inflazioa bazirela, izan, eta egoera hori definitzeko asmoa ere adierazi zuten.

Erraz ulertuko den legez, krisia, langabezia eta inflazioa nagusi ziren testuinguru horretan, langileen erantzuna beren eskariak ozenago

aldarrikatzea izan zen. Haatik, langile-indarra erakundegintzaren arloan eta ideologiarenean, bietan, ahaldu beharra zuen sistemak, horren planeekin aurrez aurre langileriak zuen antolaketa-gaitasuna indartsuegia zenez gero.

Garai berriak, teoria berria; Sistemak bere jokabideari justifikazioa bilatu behar dio, beste behin ere. Helburua betikoa da, ordea; kapital-pilakuntza areagotzea eta horren aurka jo dezakeen guztia suntsitu beharra.

3.- NEOLIBERALISMOA, EDO JATORRIZKORA ITZULTZEA.-

Keynesianismoa bertan behera lagata, Kapitalismoa bere jatorrizko egoera primitibora itzultzen ari da, hots, basoko legera. Haatik, bere filosofia guztia jazteko sortu duen testuinguru teorikoan halako arrazionaltasun bat dagoela adierazi nahi du eta, hara non, arrazionaltasun-behar horrek berrorrek uzten du hobekien agerian indarrean den ideologia nagusi horren egiturazko sustraiak non diren.

Nagusi eginik dabilkigun dotrinari Neoliberalismoa izena eman zaio, nahiz eta Adam Smith-en "laissez faire" ospetsutik urrun ibili bera. Sistema Kapitalistak iraganean hartu du eskarmentu, aurrera egin du teknologiaren arloan eta sinesten ere gaitz egiten diren mailalara iritsi da botere ideologiko, politiko eta militarren arloan, horiek bide ematen baitiote irabazi-tasa hobetzearen aldekoa den bere jarduketan, helburu horrek -tasaren hobekuntza- zilegi egiten dizkiola mota guztietako bortxa-bideak, ezkutukoak nahiz agerikoak izan horiek; giza-eskubideak, askatasuna eta demokrazia zurikeriarik handienaz ozen aldarrikatzeari uzten utzi gabe, horregatio.

Bloke Sozialista honez gero desagerturik dela eta, Sistemaren helburuetako bat, obtsesiboa, Ongizatearen Estatu deritzona desagertaraztea da, zeren eta doan edota kostu baxuz ematen diren zerbitzuak kalte egiten baitiote urrezko txahalari: irabaziari. Eta are haratago doa, ekonomian esparruan Estatuak duen esku-hartzea ahalik eta ahulena izan dadin bilatzen du. Neoliberalismoaren ikuspegitik Estatuaren zeregin bakarra merkatuaren funtzionamendu "askea" bermatzea da.

Neoliberalismoak produkzio-bideen gaineko jabego pribatua gorputz eta arimaz defenditzen du, horrela baliabideak hobeto ustiatzen direlako aitzakiaz. Hortik ateratzen den ondorioa bikoitza da; Estatuaren eskuetan diren baliabideek esku pribatuera joan behar dute, baldin eta errentagarriak badira; errentagarriak izan ezean, aldiz, bertan behera utzi beharra dago. Merkatuak berak erregulatuko omen du ekomomiaren nondik norakoa, berak sarituko omen ditu hoberenak, gizabanako nahiz enpresa izan horiek. Gizabanakoaren eskuetan egongo da gizabanakoaren patu edo zoria, atzera ere.

Horren atzean dagoena Finantz Kapitalaren postulatuaren defentsa da. Teoria honen jatorrizko aita, benetakoa, Milton Friedman da, Chicagoko Eskola deritzonaren sortzailea eta Keynesen etsai amorratua dena. Friedmanen arabera, gizabanakoaren askatasunaren jatorria ez dago demokrazia politikoan, ezta ere Estatuak bermatzen dizkion eskubideetan; haatik, haren iritziz librea izatea Estuaren eskutik aske izatea da. Irizpide neofaxistak adierazteko modu sotila, bai. Neoliberaliek diotenez Estatuak ez luke esku hartu beharko... baina hori bai, helburua euren funtzionamiento

arauak ezartzea baldin bada, ez dute eragozpenik haren indarra etxean nahiz nazioartekoan erabiltzeko orduan.

4.- BAINA, BA AL DA MERKATU-EKONOMIA INON?

Jabego pribatuaren defentsa azken muturreraino eramateak ukatu egiten du badirela giza-multzo jakin bateko pertsona guztiek erabil eta goza ditzaketen baliabideak eta ondasunak ere. Hastapen teoriko hori berez da adierazgarria, besterik gabe. Bada, baliabide guztiek jo beharko omen dute merkatura, berori baita, Merkatura hitz larriz idatzita, Neoliberalismoaren sorgin-hitza. Ez dio ba Neoliberalismoak bere oinarria Merkatu Ekonomian duela? Horra hor ba zein den askatasunaren, aurrerabidearen, ongizatearen, bakearen eta zorionaren atea: Merkatura.

Teoria Neoliberalaren arabera, Merkatu Ekonomian dago, inon egotekotan, erabateko demokrazia; erosleak zer jakin bat eskatzen duen guztietan bere botua ematen du. Gero, botu horiek norantz jo duten, enpresek ere norabide horretara zuzentzen dute produkzioa. Horrela eskaintza giza-multzoaren nahien arabera omen doa, "behar dutena produzitzen da" eta.

Enpresariak aldiz, elkarrekin lehian eta botuen bidez erakutsi zaien bide horretan barna produzituz ateratzen dituzten etekinak ahalik eta handienak izan daitezten bilatuz, sistemak bere erroetan funtziona dezan eragingo omen dute; "esku ikustezin batek" eramanda bezala, "le monde va de lui même", erabateko orekara joango omen da sistema.

Haatik, eskaintza eta eskariaren legeak ez dute "lehia hutsa" edo perfektua delakoan baizik funtzionatzen. Inon ez da horrelakorik, ordea, zeren eta ekonomia, merkatalgintzaren zeingura arlotan, indar monopolistikoaren menpe baitago gero eta hein handiagoan, estatuen nahiz supraestatuen esku-sartzea bera ere ahaltsua izanik. Sistema Inperialistan maiz, oso maiz, herrialde menperatzaileek bortxaren bortxaz eta odolez ezartzen dituzte euren truke-legeak.

Ez da inoiz ahaztea komeni, ez, Teoria horrek dioenaren arabera betetzen diren premia bakarrek premia horietan galdatzeko edota erosteko gaitasuna dutenenak direla; zorigaitzako premiak, jainkoak bere eskutik utzitakoena, bete gabe geratuko dira. Produzitu egiten da, bai, baina Sistemaren parte baten interesen arabera; giza-komunitateari zuzenduriko onurez hitz egitea falazia hutsa da, iraingarria.

5.- NORBERAK ZER MEREZI, HURAXE DAUKA.-

Sistemaren barruan ezberdintasun sozialak badira ere, gizabanakoen erruagatik da, Neoliberalismoaren ustez. Merkatu guztietan, baita Lan Merkaturan ere, aukera parekotasuna omen dagoenez, enpresario hoberenak izan behar irabaziak iristen dituztenak, eta langile trebeena izan beharko lana eskuratu eta soldata hoberenak lortzen dituztenak.

Alabaina, ba ote da parekotasunik, batetik baliabideen jabeak direnak eta, bestetik, euren lan-indarra besterik ez dutenak daudenean? Langileen seme-alaben eta dirudunen seme-alaben artean? Hirugarren munduko hiritarren artean eta herrialde garatuetako artean?

Pilakuntza kapitalistak halabeharrez eragiten du aberastasunak esku gutxi batzuetan biltzea, horren ondorioz ezberdintasuna, kontrola eta monopolioak areagotu egiten direlarik.

Neoliberalismoaren arabera, gizabanako nahiz herrialde pobreak baldin badira, eta izan ere badira, horren errudunak alferkeria, norberaren buruarekiko zabarkeria eta produktibitate eza omen dira, besteak beste. Teoria Neoliberalak ez du etikaren arloko hitzik erabili nahi, paso egiten du. Lehenetsuna Ekonomia "positiboa" delakoak du, horren funtsa "eraginkortasuna" eta etekinik jasoena izanik. Eraginkortasuna, lehiakortasuna,... lege sakratuak dira. Zuzentasuna, parekidetasuna, premiak asetzea, banaketaren etika, hots, "Arauturiko" ekonomia osatzen duten horiek, "eraginkortasun" horren kaltetan doaz eta, hortaz, ekidin beharrekoak dira. Premia bai, beharrezkoa da, "lehiakortasuna" pizten baitu, eta horrek produktibitatea baitakar. Esan dugun horrek guztiak Sistema Kapitalista osoa erabateko izugarrikeria batera darama, "arrazionaltasun" hutsaren izenean bada ere.

Neoliberalismoak enpresa publikoak pribatizatu beharra aldarrikatzen du. Errealitatean egiten dena besterik da, ordea. Errentagarriak pribatizatu egiten dira, defizita dutenak ixten diren bitartean, inoiz ere kontutan hartu gabe zeinek zein gizarte-premiari erantzuten dion, horregatiko. Kapital pribatuaren alde jarduten dute, Ongizatearen Estatua eraisten ari diren bitartean, azken horrek Finantza Kapitalari irabaziak murrizten dizkiola eta. Sektore Pribatua eraginkorragoa omen da Publikoa baino... Jakina, hala da Sistema Bankarioarentzat bere osotasunean.

6.- LAN MERKATUA.-

Teoria Neoliberalak dioenez Lan-Merkatuak berak ere eskaintza eta eskariaren legeen menpe funtzionatzen du. Langabezia -dio horrek- egon badago; baina hori langileek eurek, Sindikatuen bidez, eskatzen dituzten gehiekeriei zor zaie. Paroaren errudunak Sindikatuak eta langileak eurak omen dira. Langile-multzo osoarentzako enplegua nahi baldin bada -diote- soldatak murriztu eta Sindikatuen boterea ahuldu beharra dugu. Zer esanik ez, estatuaren esku-sartzea erabat baztertuz. Ideologi-montaketa honi halako izen mitiko bat ematen zaio: "lan merkatuaren malgutasuna".

Hortaz, 1984ko eta 1994ko Erreforma Laboralak Teoria Neoliberalari atxikiz egin ziren, zeren eta horien helburua enplegua erraztea izan omen zelarik, lanaren kostuak murriztu baitzituen, horrela praktikan zeukaten helburua enpresen etekinak gora jo zezatela izanik. Gertatu ere, halaxe gertatu zen; etekinek gora egin zuten. Enplegua hobetu beharrean langabezia izan hazi zena, ordea.

Gorago esanda utzi dugunaren haritik, errealitateak argi erakutsi du ezen soldata errealak -erosteko gaitasuna = benetako soldata- murriztu arren, ez dela erabateko enplegua sortzen. Okerragoa dena, Lan-Merkatuaren "malgutasunak" dakarren bakarra lan-ezaren hazkundera da. Bitartean gobernuek, "merkatu aske eta demokratikoaren legeei" zor zaien "begirune" ospetsuaren aitzakiz, ez dute enplegua sortzeari buruzko ezein politikatan esku hartu nahi. Argi gera bedi langabeziaren kausa nagusia norabide bakar, edo hego, esku-lana aurrezte eta irabaziak hobetzea dituen teknologi-aurrerabidea dela, Sistemak ez baitu bere

funtzionamenduaren barruan ezeri buruzko inongo irizpide etikorik erabiltzen. Ez da soldata lehiakortasunari eragiten dion aldagarri bakarra. Hori horrela balitz, soldata-maila jasoak dituzten Estatu Batuak, Alemania eta Japonia munduko herrialde lehiakorrenak direla ez luke inork esango.

7.- ARAZOA EZ DA LANGABEZIA, INFLAZIOA BAIZIK.-

Prezioen kontrola, hots, inflazioa, horra hor Neoliberalismoaren seta nagusia, menperatu beharreko etsaia. Langabezia, demagogia egitea beharrezko zaien unetan izan ezik, bigarren mailako gaitza da. Egungo politika ekonomikoen jomuga nagusia inflazioari galga jartzea da, behin helburu hori iritsiriz gero Ekonomiak eta Gizarteak dituzten arazoak konponduak izango direlako ustean. Zer gertatu da, ordea? Bada, OCDE delakoan diren herrialde gehienek hala edo nola kontrolpean jarri dutela inflazioa, bai... baina bitartean enplegu-ezak historian egundaino izan duen maila gorena iritsi du, 38 miloi langabeko OCDE horretan! Europar Batasunean monetarekikoan duten grina errailetan hazten zaiela dirudi, hor ari baitira beti, inflazioak hau, interes tipoek hori, defizit publikoak bestea...; enplegua, gizarte-laguntzak eta hiritarren gehiengoari eragiten dizkieten arazoen multzo nagusiak ez dituzte ez gogoan hartu nahi, ordea.

Neoliberalismoaren aburuz, Politika Ekonomikoa gidatzearen aldetik Moneta Politika da tresna hobezina. Horri esker, keyneszaleek eredutzat duten estatu-interbentzio gorrotogarri horren esparrua murrizteko baimena dute, eta aldi berean garrantzi handikoagoak zaizkienak lortzen dituzte, alegia, aurreranzko zerga-sistema ez bizkortzea (gogoan izan sistema horren funtsa: diru-sarrerak gora, ba zerga gero eta haziagoak) eta gastu publikoa kontrolpean edukitzea; zertan esan ez dago, zerga sistema hori eta gastu publikoa Finantza Oligarkiaren interesentzat "kaltegarriago" da langile-multzoentzat baino.

Beste alde batetik, esaten da ba interes-tipo baxuek ekonomia bizkortzen dutela, enpresarioek inbertsio gehiago egiten dutela, eta abar. Neurri horiek ez dute ekonomia berez bizkortzen, ordea. Inbertsioa egiteko orduan balizko irabaziak izaten dira kontutan batik bat. Irabazien aukera argi aurrikusten ez bada, jai inbertsioek!, ez baitago ekonomiaren jarduera piztuko duen beste mirarik.

Estatu gehienek bideratzen duten politika-mota Moneta Politika izanik, Kapitalaren kontrola dutenek euren amets gozonenetariko bat dena, alegia, espekulazioaren alorrean bezala finantzen alorrean ere euren interesen gestio errentagarria gertatzea, bete egin da: horra hor kapitalen zirkulazioa askea, horra hor trukearen kontrolak desagerturik, horra hor Finantza Kapitalari traba egiten izan dioten horietatik ezer ez dela honez gero bizirik.

Egoera horrek eskutik ekarri du nazioarteko finantzen zirkulazio-alde edo esparru bat, ezein kontrol politikoren menpetik kanpo dagoena, eta aldi berean "mundu oreka" delako horren politika, ekonomia, gizarte eta militar gaien alderdietan egundoko eragina duten izaera politikoko presio-indar izugarriak nondik nora egin uzten diena ere badena bera.

8.- HELBURUA: ONGIZATEAREN ESTATUAREN ERAISPENA

Joana da garai historiko hura, Ongizatearen Estatua ezinebestekoa zenekoa. Garai hartan, eta beste aldean Bloke Sozialista delakoa zegoela gogoan izanik, kontrapisuarena egin eta matxinadak ekiditeko balioko zuten gizarte-laguntza gutxienezko batzuk ezinbestekotzat jotzen ziren. Haatik, Bloke Sozialistaren iraungipenak, desideologizaio orokorrak eta errepresio-kontrol aparailuen hazkunde izugarriak Ongizatearen Estatua baliogabe uzteko bidea ematen diote Kapitalari. Kapitalaren amets kuttun horietako bat berori izan da, eta ekin ere halaxe ekin zion duela denboratxo bat Gizarte Segurantzaren ohiko sistema hura erasteko lanari, hasieran erdi isilian-edo jardun bazuen ere. Egungo egoera soziopolitikoak zeregin hori ageri-agerian eta pagutzat zigorrik jasan gabe egiteko bidea ematen du, ordea.

Ongizatearen Estatuak dirutza handiak erabil daitezzen eskatzun du; Kapitalak, ordea, bere probetxu bakarraren bila inbertitu nahi ditu horiek. Horrez gainera, dirutza horiek eskuratzeko bide arrunta zuzeneko zergak astundu beharra da eta, jakina, horrek ez die ez poza eragiten gizarteko goi-mailetakoei. Esan beharra dugu, ordea, dirutza horiek biltzeko beste bide bat armadei, polizia eta halakoei doazkien diruak beste zerbaiteko gordetzea izan zitekeela.

Gizarte-asistentziaren arloko gastuak murriztu behar diren orotan lelo berbera ateratzen digute, alegia, gehiegizko gastu publikoak inflazioa azkartzen duela, edota "Maastrich-eko irizpideei jarraitu" behar zaiela, irizpide horiek eta neoliberalek aldarrikatzen dituztenak beretsuak direla argitu gabe, noski. Ahotan erabiltzen da nola Gizarte Segurantza defizitarioa den, eta nola horri eusteak eskatzen dituen gastuei aurre egiteko dirurik ez duen Estatuak, eta osasungintzaren gestioa esku pribatuetan uztea zein ona litzatekeen erdi-esaten dute, eta inongo lotsarik gabe proposatzen digute langileak eurak izan daitezela etorkizuneko pensioak ziurtatuko dituztenak, erakunde pribatuen gestionaturiko Pentsio Fondoek bidez hain zuzen.

Esandakoak esanda, langabetuen arlora begira dituen proiektuetan erakusten digu Neoliberalismoak bere alderdirik mingarriena. Osasungintza eta Pentsio Fondoak Sektore Pribatura joan daitezzen proposatu du, hain zuzen ere, horiek biak dirutza handien iturri izan daitezkeelako, besterik gabe. Ez du, ordea, enplegu-aseguroa Sektore Pribatuaren eskuetara joan dadin proposatu, langabetuek ez baitute diru erabilgarririk. Hala bada, Neoliberalismoak langabezi-aseguruen desagertapenaren premia aldarrikatzen du. Berehala desagertaraziz gero gizartea goitik behera dardaratuko litzatekeenez, aspaldi ekin zion hura astiro murrizteari. Gero eta baxuagoa dira langabezi-saria eskuratzen duten langabetuen portzentaia.

Finantza Kapitalak erabilgarri dituen fondoak gorantz doaz, langileak gaizki ordaindutako enpleguak hartzera behartzen dituzte eta lan-egorak duintasun gabekoak dira askotan. Benetan inhumanoa den portaera hori bidezko dela frogatu nahiz erabiltzen diren arrazoibideek halako zurikeria sinestezin bat adierazten dute: "baliabideak lana sortzearen alde erabili behar ditugu, langabezia subentzionatzen ibili gabe", "hobe arrantzuan irakastea arraina ematea baino", "langabezia-aseguroak alferkeria pizten du", "pobreak, ezer izatera iritsiko bada, gosea behar du akuilu". Era horretako argudioek ez dute beste hitzik behar.

Zerga-sistemari dagokionez, oster, neoliberalak euron kastari zuzen jotzen edo eragiten dieten zergen aurkakoak dira, hots, ez dute zuzeneko

zergarik nahi, ez dituzte PFEZ delakoa, Ondareari buruzko zerga, Sozietateena eta halako besteak gogoko, gurago baitute zeharkako zergen alde egin, hau da, BEZ delakoaren alde jotzen dute, horrek prezioak zamatzen dituen zerga, horrela pobreek eta aberetsek berdin ordaintzen baitute.

9.- NEOLIBERALISMOA ETA BERE ONDORIOAK.-

Onartu beharra dugu; Neoliberalismoa, ideologiaren aldetik, hegemonikoa da. Teoria Neoliberalaren ezarreraren ondorioak begibistakoak dira: jakina, inflazioak ez ditu iraganen ematen zituen zenbaki izugarriak ematen, Sistemaren irabaziak polito berreskuratu dira, ohiko sindikalgintza tradizionala guztiz gainbehera dator, OCDE delakoaren barruan langabezi-tasa bikoiztu egin da eta zorrotz eta zurrin betetzen da harako "garapen ezberdinaren hastapen" hura, alegia, herrialde garatuek eta herrialde ez hain garatuek elkarrekiko duten aldea (eta lehenengo horien barruan klase batzuen eta besteen artekoa ere), gero handiagoa da, nahiz dela errentaren aldetik, nahiz dela ongizatearen aldetik.

Neoliberalismoak ez du ekonomi-hazkunderen tasak iraganeko mailetan iraun dezaten iritsi. Irabazien tasa igoaraztea iritsi du, ordea, eta hori horrela den artean, hazkundera bigarren mailako arazoa da.

Horra hor Neoliberalismoaren ondorioak: 38 milio langabetu OCDE delakoan, lur errearen politika herri azpigaratuetan, 90koetako krisialdi gorria eta abar; baina, zer dela eta ez da haren metodoen kontrako erantzun erasokorrik sortu? Galdera honek hausnarketa sakona eragin beharko lioke langileria bere osotasunean.

Neoliberalismoaren garaitza nagusia ideologiaren arlokoa izan da. Haren filosofia da hegemoniko edo nagusi gizartea gaurregun. Aldi berean, langilearen baitan fenomeno kezkarriak gertatu dira; esate baterako, halako ideologi gabetze bat gertatu da, klase-sentimenduen ahultze bat, elkartasunaren gainbehera bat. Langileon gatazka-esparruen artean hona hemen benetan garrantzi handikoa den bat, gure ahalegin saiatuenak eskatzen dizkiguna.

Hedabideen laguntza paregabeaz dotrina-gorputz trinko, burukontziente, militante eta izugarri arrikusgarri bilakatu da Neoliberalismoa. Horrez gainera, nazioarteko mailan gerta zitekeen edozein aldaketa-asmo edo asmotxo eragozteko da beraren helburua. Arrakasta iritsi du, bai, oraingo sistema hau bakarrik dela sinestaraztearen aldetik, sistema honek aukeran ordekorik ez duelako ideia ondo zabalduz, alafede.

Bizi ditugun garaiak zailak izanik ere, eta Piztia Neoliberalak gaindiezina ematen duen arren, ez dugu ahaztu behar beste Gizarte libreago baterako bidea urratzea lan gogorra dela, gibelak eta bihotzak eskatzen dituenak. Haatik, utopiaren garra iraunaraztea eta berritzea ezinbesteko lana dugu, bizirik iraun nahi badugu behintzat.

MODULUAREN GALDEKETA: NEOLIBERLISMOA

1.- ZEIN DIRA ONGIZATEAREN ESTATUA DERITZON HORREN FUNTSEZKO EZAUGARRIAK?

2.- ZER DA MERKATU EKONOMIA?

3.- EKONOMIA NEOLIBERALEAN, NOLA FUNTZIONATU BEHAR DU LAN-MERKATUAK?

4.- POLITIKA EKONOMIKOA BIDERATZEARI BURUZ, ZEIN DIRA NEOLIBERALISMOAK DITUEN TRESNAK?

5.- ZEIN DIRA NEOLIBERALISMOAREN HELBURUAK, ETA HORIEK NOLA IRISTEKO ASMOA DU?

6.- ZER DELA ETA EZ ZAIO NEOLIBERALISMOARI ERANTZUN SOZIAL EGOKIA EMAN?